

13.10.2014

Raport z badań jakości kształcenia obejmujących ocenę własną wydziałów na UAM

I. WSTĘP

Zgodnie z punktem II Zarządzenia nr 323/2011/2012 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu dotyczącym wydziałowych arkuszy samooceny 12 lutego 2014 r. wydziałowe zespoły ds. oceny jakości kształcenia zostały poproszone o wypełnienie do końca kwietnia 2014 r. arkuszy samooceny przygotowanych przez Radę ds. Jakości Kształcenia.

Tegoroczny arkusz samooceny obejmował swym zakresem następujące obszary:

- I. Realizacja zadań wynikających z rekomendacji wydziałowych 2012 i 2013.
- II. Programy kształcenia (na studiach I, II i III stopnia oraz studiach podyplomowych).
- III. Metody wsparcia dla nauczycieli akademickich we wdrażaniu KRK.

22 stycznia 2014 roku odbyło się spotkanie informacyjne dla przewodniczących WZOJK dotyczące metodologii samooceny oraz techniki wypełniania arkusza.

Celami badania były: przegląd stopnia realizacji zadań wynikających z rekomendacji wydziałowych w latach 2012 i 2013, weryfikacja programów kształcenia oraz zapoznanie się ze stosowanymi na wydziałach metodami wsparcia dla nauczycieli akademickich we wdrażaniu KRK.

Wypełnione arkusze spłynęły do Biura Rady ds. Jakości Kształcenia ze sporym opóźnieniem, ostatni arkusz został przekazany 6.10.2014 r., a dwa wydziały w ogóle nie wywiązały się z obowiązku jego wypełnienia. W związku z tym przedstawiona analiza uwzględnia wyłącznie wyniki pochodzące z 13 wydziałów (brak wyników z WB, WNGiG).

II. ANALIZA WYNIKÓW

Ze względu na zróżnicowany i zindywidualizowany stopień wypełnienia arkuszy samooceny przez poszczególne jednostki wyciągnięcie wniosków wspólnych dla wszystkich wydziałów było utrudnione. Za przykład rozbieżności może posłużyć analiza realizacji zadań wynikających z rekomendacji sporządzonych w 2012 roku, gdzie kluczowa dla raportu kolumna „ocena skuteczności działań” została wypełniona zgodnie z oczekiwanym standardem wyłącznie przez 2 wydziały (WCH, WNPiD). Tylko w tym przypadku ocena ma charakter względnie konkretny. W przypadku 2 innych wydziałów (WF, WMiI) kolumny te nie zostały w ogóle wypełnione. Niektóre wydziały (WNS, WB, WNGiG) nie dostarczyły żadnych danych. Pozostałe wydziały udzieliły odpowiedzi zdawkowych, np. „pozytywne” (WSE), „zadanie zostało wykonane” (WPiA) lub tak wysoce deklaratywnych, że wzbudzających wątpliwości, np. „Mniej prac kopiowanych ze stron internetowych, eliminacja ściągania” (WP-AwK). Ponadto w niektórych przypadkach dane były sprzeczne z informacjami podanymi w dalszych częściach raportu. Na przykład podczas analizy prawidłowości doboru metod kształcenia i oceniania

do efektów kształcenia w modułach Wydziały w większości przypadków wskazały, że metody kształcenia i metody oceniania są odpowiednio dobrane. Jednakże przedstawione przykłady dobrych i złych praktyk podważają wiarygodność danych podanych przez Wydziały. Wielokrotnie Wydziały jako przykłady dobrych praktyk podawały zajęcia, dla których metody kształcenia były interpretowane jako rodzaj zajęć. Część Wydziałów nie podała żadnego przykładu dobrej lub złej praktyki. Wskazano jedynie, że dobór metod kształcenia i oceniania jest prawidłowy.

Pomimo wyżej opisanych niedopatrzeń i błędów materiał przedstawiony przez wydziałowe zespoły ds. zapewnienia i oceny jakości kształcenia sformułowanie cennych dla poprawy jakości kształcenia wniosków, które w niniejszym raporcie zostały ujęte w sposób ogólny. Natomiast wydziałowe zespoły ds. zapewnienia i oceny jakości kształcenia są zobligowane do analizy poniższych problemów w kontekście własnej jednostki. Należy przy tym zaznaczyć, że Biuro Rady ds. Jakości Kształcenia podczas opracowywania wyników badań nie korygowało danych wprowadzonych przez wydziałowe zespoły.

MOCNE STRONY:

Na większości wydziałów:

1. Poprawa systemu informatycznego USOS oraz informowania studentów o bieżących sprawach związanych z ich studiami.
2. Upowszechnienie wiedzy o efektach kształcenia i punktach ECTS.
3. Poprawa organizacji i spójnej konstrukcji programów kształcenia oraz modyfikacja i dostępność sylabusów na I i II stopniu. Tylko nieliczne odpowiedzi zawierają uwagę, że część sylabusów znajduje się nadal w korekcie.
4. Modyfikacja sposobów weryfikacji efektów kształcenia w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów/modułów. Uszczegółowienie zasad i metod oceniania; stosowanie ocen formujących i podsumowujących.
5. Weryfikacja warunków rekrutacji na studiach II i III stopnia.
6. Uznawalność efektów kształcenia zdobywanych poza uczelnią macierzystą.
7. Rozwijanie metod i form zajęć dydaktycznych ukierunkowanych na wyzwalanie kreatywności, samodzielności i kształtowanie kompetencji społecznych.
8. Szkolenia podnoszące kompetencje metodyczne wykładowców i znajomość nowych uregulowań prawnych procesu dydaktycznego skierowane do wszystkich nauczycieli akademickich i doktorantów.
9. Powstanie spójniejszych programów studiów wraz z efektami kształcenia i częściowo sylabusami na studiach III stopnia.
10. Opracowanie wspólnego ogólnouniwersyteckiego formularza recenzyjnego oraz kryteriów oceny prac dyplomowych, a także wymóg wypełniania wszystkich rubryk formularza.

11. Działania komisji ds. oceniania prac dyplomowych – stwierdzanie zgodności problematyki prac dyplomowych z kierunkiem i specjalnością studiów oraz analiza sposobu oceniania wybranych losowo prac dyplomowych na podstawie ich recenzji.
12. Systematycznie prowadzone hospitacje, hospitacje interwencyjne, hospitacje zajęć do wyróżnień oraz hospitacje nauczycieli akademickich (niesamodzielných) i doktorantów.

SŁABE STRONY

1. Organizacja i spójność programów kształcenia na studiach podyplomowych.
2. Organizacja szkoleń w zakresie nowoczesnych metod kształcenia i oceniania dla pracowników na wydziałach.
3. Niedostateczne uczestnictwo w szkoleniach nauczycieli akademickich, brak zainteresowania niektórymi tematami szkoleń.
4. Wypracowanie mechanizmów wspierających i nagradzających dobrą jakość pracy dydaktycznej pracowników.
5. Problem przestrzegania przez studentów praw autorskich.
6. Ścisłejsze powiązanie procesu dydaktycznego z praktykami studenckimi i ich organizacja.
7. Dostosowanie metod oceny do efektów kształcenia; zbyt rozbudowany wachlarz metod oceny przypisanych do jednych zajęć; brak określenia metod oceniania, mylenie metod oceniania z metodami kształcenia (przepisywanie metod kształcenia w metodach oceniania);
8. Brak „synchronizacji” wykładu i zajęć laboratoryjnych.
9. Brak systematycznej weryfikacji i modyfikacji programów kształcenia, metod kształcenia i metod oceny.
10. Niewystarczająca liczba zajęć o charakterze praktycznym.
11. Brak jednolitego arkusza hospitacji z oceną opisową wskazującą związek (lub jego brak) danych zajęć z efektami kształcenia zdefiniowanymi w sylabusie.

PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK:

1. Wprowadzenie sylabusów na studiach doktoranckich (WFPiK).
2. Systematyczne, coroczne hospitacje zajęć doktorantów stanowiące element zaliczenia roku (WA, WNeo).
3. Ujednolicony arkusz hospitacyjny (WNeo).

PRZYKŁADY ZŁYCH PRAKTYK:

1. Brak określenia metody sprawdzenia umiejętności, np. sprawdzenie umiejętności podczas ćwiczeń laboratoryjnych, sprawdzanie umiejętności stosowania specjalistycznej terminologii oraz stosowania metod matematycznych do opisu zjawisk i procesów fizykochemicznych;

2. Zbyt ogólnikowe sformułowania określające sposoby prowadzenia zajęć/metody kształcenia, np. ćwiczenia, artykuły naukowe.
3. Nieprecyzyjne opisy sposobów oceniania np. zaliczenie wykładu, test, egzamin.

ZALECANE DZIAŁANIA:

1. Analiza stopnia realizacji poszczególnych kierunkowych efektów kształcenia. W programach kształcenia niektórych wydziałów stwierdzono brak pojedynczych efektów kształcenia.
2. Weryfikacja zgodności metod kształcenia/sposobów prowadzenia zajęć i sposobów oceniania w relacji do realizowanych lub zakładanych efektów kształcenia. Programy i sylabusy wykazujące częściowo brak tej zgodności należy skorygować lub doprecyzować.
3. Udoskonalenie metod oceny procesu dyplomowania, która obecnie jest ogólnikowa, referująca treść i nie ukazuje stanu faktycznego.
4. Uwzględnienie w samoocenie wydziałowej programów kształcenia i sylabusów studiów podyplomowych oraz studiów III stopnia, do których wydziały odniosły się tylko w niewielkim stopniu.
5. Uszczegółowienie danych dotyczących hospitacji zajęć dydaktycznych.

III. WNIOSKI

Raport opracowany na podstawie wydziałowych arkuszy samooceny stanowi opis deklarowanego stanu aktualnego na wydziałach i jest dokumentem wyjściowym do dalszych działań Rady ds. Jakości Kształcenia. Część problemów poruszanych w arkuszu samooceny pokrywa się z zakresem tematów ujętych również w ankietowym badaniu jakości kształcenia. Analiza zgodności i rozbieżności wniosków z arkuszy samooceny z wynikami ankiet będzie stanowić punkt wyjścia do przygotowania rekomendacji uczelnianych.

Jeżeli wydziałowe zespoły wypełniły arkusze samooceny w sposób niepełny lub błędny, winny w trybie pilnym dokonać korekty/uzupełnień. Przy wprowadzaniu korekty należy operować konkretnymi danymi, unikać natomiast informacji ogólnikowych, które w niektórych przypadkach miały charakter czysto deklaracyjny.

Poprawiony arkusz samooceny powinien, zgodnie z punktem II Zarządzenia nr 323/2011/2012 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, zostać opublikowany na stronie wydziałowej.